

Speciaal
nummer

De Journalist

september 2011

AVBB 1886 – 2011

De Algemene
Vereniging
van Beroeps-
journalisten
in België

viert
haar
125
jaar

125
jaar
Persbond

LAREFO

Privat
vement

125 jaar Persbond

Afbeelding op de cover: affiche van het socialistische dagblad *La Réforme* uit 1901.

(Bron: Stadsarchieven Brussel)

AVBB 125 JAAR

Speciale editie van *De Journalist*
September 2011

► V.u.:

Pol Deltour, Residence Palace,
Wetstraat 155, 1040 Brussel

► Redactie:

Pol Deltour, Ivan Declercq, Jean-François Dumont, Gabrielle Lefèvre, François Ryckmans, Martine Simonis, Marleen Sluydts, Marc Van de Looverbosch

► Beelden:

Belga, Agence France Presse, Archieven van de stad Brussel, bpost, Koninklijke Bibliotheek van België, Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium, Regie der Gebouwen, Sofam, Pierre-Yves Thienpont, Lieven Van Assche, Robert Vanden Brugge, Van Parys

► Opmaak:

Laurence Dierickx

Dankwoord

Voor medewerking aan deze publicatie bijzondere dank aan Laurent Dumont (Belga), Gwénaél Guégan (Archieven van de Stad Brussel), Marc D'Hoore, Jos Sterken en Maud Henry (Koninklijke Bibliotheek van België), Odette Derèze, Marie-Claire Bourdoux en het Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium.

Inhoud

Voorwoord: Solidariteit kent geen (taal)grenzen 3

Een geschiedenis van 125 jaar 4

125 jaar Belgische Persbond, 13 jaar VVJ 8

Een opeenvolging van voorzitters 9

Het Brussels pershuis is vaak verhuisd 11

De beeldjournalisten 13

Opkomen voor het journalistieke belang dient de kwaliteit van het nieuws 14

Solidariteit kent geen (taal)grenzen

François Ryckmans

Voorzitter AJP/AGJPB

Marc Van de Looverbosch

Voorzitter VVJ

Vice-voorzitter AVBB

September 2011. Terwijl politici proberen een regering te vormen en een staats hervorming door te voeren – na de langste regeringsonderhandeling ooit ter wereld – viert de Belgische Persbond zijn 125-jarig bestaan.

Met overtuiging, met vertrouwen en met veel goesting. We beleven dan wel woelige momenten en het land mag dan nog alle moeite van de wereld hebben om zich vandaag opnieuw uit te vinden, de AVBB kijkt met trots terug op haar lang gemeenschappelijk verleden en ziet sereen de toekomst tegemoet.

Solidariteit onder journalisten bevorderen, dat is altijd het credo van de Journalistenbond geweest. Al in 1886, toen de Algemene Belgische Persbond (ABP) werd opgericht. En even goed in 2011, nu zowel de federale AVBB als de communautaire vleugels VVJ en AJP het driehoeksgewijs voor journalisten opnemen, op hun redacties en met betrekking tot hun beroepsstatuut.

De solidariteit onder journalisten heeft in 125 jaar alleszins vruchten afgeworpen. Belgische journalisten beschikken over een uniek, wettelijk beschermd beroepsstatuut. Via zelfregulering maken ze autonoom uit wie aan de basisvoorwaarden van professionaliteit en onafhankelijkheid voldoet, en wie bijgevolg een officiële perskaart en andere werkfaciliteiten krijgt. Mee dankzij de AVBB beschikken Belgische journalisten vandaag over een verregaand recht op bronnengeheim – een verworvenheid waar buitenlandse collega's alleen maar kunnen van dromen. Cao's – sectoraal of bedrijfsgebonden – regelen loon- en andere arbeidsvoorwaarden die specifiek aangepast zijn aan de journalistieke noden. Zwaar bevochten wetgeving inzake auteursrechten staat garant voor aanvullende maar niet minder rechtmatige vergoedingen. Op de meeste redacties bestaan interne regelingen die essentiële waarborgen inhouden voor de journalistieke onafhankelijkheid, integriteit en

François Ryckmans en Marc Van de Looverbosch tijdens de algemene vergadering van de AVBB op 26 februari 2011. (Foto RVB)

kwaliteit. En als sluitstuk tekenen deontologische raden – de Vlaamse Raad voor de Journalistiek en de Franstalige Conseil de Déontologie Journalistique – voor een beroepsethische reflectie op het journalistieke werk en bewaken ze de grenzen van de persvrijheid.

Waar die solidariteit onder journalisten het best georganiseerd wordt – op Belgisch of op communautair niveau – is niet onze grootste zorg. De AVBB en sinds 1998 ook de VVJ en de AJP hebben altijd

heel pragmatisch de politieke bevoegdheidsverdeling in ons federaal bestel gevolgd. Dat wil zeggen: voor nationale materies zoals de wet op de erkenning van beroepsjournalisten, auteursrechten of de verhouding met justitie en politie is en blijft de federale AVBB bevoegd. VVJ en AJP zetten dan weer de lijnen uit voor gefederaliseerde materies zoals het erkenningsbeleid, perssteun, omroepbeleid, mediaopvoeding of opleiding. VVJ en AJP doen dat ook voor alles wat hun eigen interne organisatie, de deontologie en algemene journalistieke kwesties betreft, waardoor in de praktijk de deelverenigingen de federale koepel ongetwijfeld hebben overvleugeld. Waar het om gaat, is het verdedigen van het beroep op alle niveaus, inbegrepen de collega's in Europa en in de hele wereld.

Makkelijk is de samenwerking AVBB-VVJ-AJP niet altijd. Wat wil je, elke driehoek draait wel eens vierkant. Maar we redden ons, goed zelfs. We verstaan elkaars problemen en proberen die gezamenlijk op te lossen. Of een journalist nu aan deze of gene kant van een grens werkt, welke grens dan ook, hij of zij is en blijft in de eerste plaats journalist. Met als enige missie: het publiek correct, betrouwbaar en kritisch informeren – het is onze sleutelrol in een democratische samenleving. En dit in de best mogelijke arbeidsomstandigheden. Dat is de essentie waar we nu al 125 jaar mee bezig zijn.

Een geschiedenis van 125 jaar

Journalisten aan het werk (uit het geïllustreerd Jaarboek van de Belgische pers, 1ste jaar, 1908).

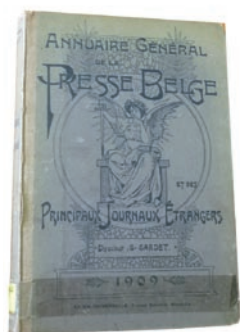
Bron: collectie Koninklijke Bibliotheek van België, afdeling dagbladen.

„ [De pers] is de leermeesteres voor ons verstand, de opvoedkundige voor ons hart, de arts van ons lichaam, de propagandist van onze stoffelijke belangen, de harp die treurt bij ongeluk en sterfgeval, maar die jubelt bij geluk en feest. „

Uit HARDY, E.H., *Hare Majesteit de Pers*, 1931.

„ Het journalistie is een beroep dat met voorliefde verkozen wordt door oplichters en spionnen; ongetwijfeld biedt onze bedrijvigheid, waar veelal geen toezicht mogelijk is, aan deze ongewenschsten een gunstig terrein dat hen aanspoort te trachten in ons beroep binnen te dringen. Anderen kiezen dit beroep voor minder laakbare, doch allesbehalve edele doeleinden. Zoo hebben duizenden lieden zich den titel van journalist toegeëigend, enkel om te trachten kostelozen toegang te bekomen in de tentoonstelling. „

Uit *De Journalist*, mei 1939.

Een van de eerste jaarboeken van de Belgische pers (1909).

Koninklijke Bibliotheek van België, afdeling dagbladen

1886 ▶ De geschiedenis van de beroepsvereniging start op 1 november 1886, met de oprichting van de **Algemene Belgische Persbond** (ABP). Die verenigde zowel journalisten als krantenuitgevers. Haar missie was “1) onderling discussiëren en de rechten en de belangen van de pers verdedigen, de waardigheid beschermen in haar contacten met leden, overheden en het publiek; 2) een hulpkas en een systeem van pensioenen opzetten; 3) het veralgemenen van het gebruik van een identiteitskaart die alle Belgische journalisten toelaat zich kenbaar te maken, waardoor ze hier en in het buitenland ongehinderd hun beroep kunnen uitoefenen; 4) het voorbereiden van een hervorming van de wetgeving over persdelicten.”

▶ De vereniging richt een Hulpkas op, die in 1890 wordt vervangen door de *Société Mutualiste* van de leden van de Algemene Belgische Persbond. Die ligt aan de basis van diverse onderlinge hulpkassen.

▶ Er worden provinciale afdelingen opgericht: Antwerpen in 1886, Gent in 1887, Brussel in 1888, Vlaanderen in 1891, Henegouwen-Namen in 1895, Luik-Luxemburg in 1899.

1892 ▶ Publicatie van het eerste officiële *Jaarboek van de Belgische pers*.

1894 ▶ De ABP organiseert in Antwerpen het eerste internationaal congres van de pers, wat leidt tot het creëren, in 1926, van de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ), met hoofdkantoor in Parijs.

1898 ▶ Politieke conflicten tussen socialisten en katholieken over het voorzitterschap van de vereniging.

1901 ▶ De vereniging viert haar 15de verjaardag. Ze telt 236 leden. Publicatie van het eerste officiële *Jaarboek van de Belgische pers*.

1905 ▶ Officiële erkenning van de ABP door de minister van Binnenlandse Zaken, naar aanleiding van de 75ste verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid.

▶ Datzelfde jaar wordt in België het 10de Internationaal Congres van Persverenigingen gehouden.

1911 ▶ 25ste verjaardag. De ABP heeft nu ruim 300 leden.

1912 ▶ Het voorzitterschap (2 jaar) gaat afwisselend naar “een rechtse en naar een linkse partij”.

1914 ▶ Op 12 januari wordt de **Beroepsvereniging van de Belgische Pers** (BBP) opgericht. Ze is een uitvloeisel van de ABP, met als doel een pershuis op te zetten. Er was nog geen wet op de vzw's en de nieuwe structuur had alle juridische bevoegdheden om een pershuis te beheren (huurcontracten en dergelijke meer) en om justitiële stappen te zetten.

1914-1918 ▶ Een deel van de Belgische journalisten vlucht naar Frankrijk, Nederland en Groot-Brittannië, daarmee het voorbeeld volgend van de regering in ballingschap. Anderen blijven in België, maar weigeren hun beroep uit te oefenen onder controle van de Duitse censuur.

De *Société Mutualiste*, die een afdeling levensverzekeringen en een afdeling pensioenen heeft, creëert samen met de ABP een comité dat financieel bijspringt

waar nodig. Het wordt aanvankelijk gesteund door Britse journalisten en door de Nederlandse Vereniging van Journalisten, en vervolgens door koning Albert I, tot aan de wapenstilstand. Na de oorlog stuurt koning Albert I de ABP een bericht: *“Tijdens de oorlog hebben de Belgische journalisten, door actie als ze het konden, door afzijdigheid en opoffering als het moest, het vaderland goed gediend en de eer van hun beroep zeer hoog gehouden.”*

► In de naoorlogse jaren ontwikkelt de provinciale pers zich, ondanks de concurrentie van de hoofdstedelijke pers. Er is vooral een toename van de invloed van Nederlandstalige kranten, gelet op de belangstelling van de Vlamingen voor kranten in hun moedertaal. De oplage van Nederlandstalige kranten overtreft zelfs die van veel Franstalige kranten.

1920 ► In januari verschijnt het eerste nummer van het tijdschrift *Le Journaliste*, uitsluitend in het Frans. Rond die tijd wordt ook het persagentschap Belga opgericht, dat de gezamenlijke bureaus van Reuter en Havas in Brussel overneemt. De Belgische pers neemt geen participatie, het is een initiatief van de industriële en financiële wereld, ondersteund door koning Albert I. Pas na de Tweede Wereldoorlog gaan de dagbladen zich in het agentschap inkopen.

1922 ► Op 11 april wordt het **Instituut voor Journalisten van België – L’Institut pour Journalistes de Belgique** plechtig geopend. Het is ’s lands eerste journalistenschool, opgericht door een beslissing op het 8ste congres van de Belgische pers, dat het jaar voordien in Namen is gehouden. Die congressen, door de ABP opgezet in 1908, zijn algemene vergaderingen waaraan zowel redacteurs als directeuren deelnemen.

1929-1931 ► Op initiatief van de ABP worden drie sociale organen gecreëerd. De mutualiteitvereniging Verzekering van de Dagbladpers (*L’Assurance de la Presse Quotidienne*) wordt gesticht op 17 november 1929. De vzw Hulp voor de Journalist (*L’Aide au Journaliste*) ontstaat op 1 maart 1930. En de coöperatieve vereniging De Toekomst van de Journalist (*L’Avenir du Journaliste*) wordt opgericht op 31 oktober 1931.

► De vereniging richt een tuchtraad en verzoeningsraad op en publiceert nieuwe statuten. De Franstalige benaming luidt voortaan *Association générale de la Presse belge* (AGPB).

1937 ► Eerste “individueel modelcontract voor beroepsjournalisten” waarin de materiële voorwaarden worden vastgelegd voor het uitoefenen van het vak van journalist: vakantie, vooropzeg, ziekte, overlijden... Voor het onderhandelen en het vastleggen daarvan hebben de ABP en de BBP de handen in elkaar geslagen. Binnen de BBP worden de krantendirecteuren ereleden.

► Het Studiecentrum voor de Hervorming van de Staat stelt een project voor een Orde van Journalisten voor, om een wettelijk statuut in het leven te roepen voor de journalist en voor de bescherming van zijn bronnengeheim. De ABP onderzoekt een wijziging in zijn statuten die bepaalt dat *“om deel uit te maken van de Algemene Belgische Persbond, als effectief lid, men minstens twee jaar bezoldigd moet werken voor de Belgische dagbladpers, met uitsluiting van gespecialiseerde bladen. Die medewerking moet het hoofdberoep zijn, waarbij elke activiteit in de reclame of dergelijke verboden is, behalve eventueel de activiteit die wordt uitgeoefend als krantendirecteur.”*

10 mei 1940 ► Het Duitse leger valt België binnen en de ABP stopt officieel met zijn activiteiten gedurende vijf jaar. Een aantal bestuurders en leden zetten een clandestiene activiteit voort, vanuit Frankrijk en Londen. Elke collaborerende journalistieke activiteit wordt streng veroordeeld door de leden. Ruim driekwart van de beroepsjournalisten kan overleven dankzij de hulpkassen, de lokale overheden en privébedrijven. Veel journalisten engageren zich in de clandestiene pers en in de weerstand. →

‘Le Journaliste’, opgericht in 1920, wordt een tweetalig blad in 1939, met als Nederlandse titel ‘De Journalist’.

“Sommigen van diegenen, die wij tot op 10 mei 1940 onze confraters noemden, zijn teruggekeerd voor de opoffering, die hun geweten van journalist en vaderlander eiste. Wij hebben ze verstoten. Het was ongetwijfeld een der pijnlijkste hoofdstukken van onze geschiedenis en tevens een van de moeilijkste plichten van de leiders van de persbond voor de noodzakelijke repressie te zorgen en de “onwaardigen” onverbidde-lijk uit te stoten. ”

Uit DEMARTEAU, Joseph, *De Belgische Pers tijdens de bezetting*, in : *Officieel Jaarboek van de Belgische Pers 1949*.

“ [Het is de taak van de journalist te dienen. In dit woord ligt voor hem generlei slaafse onderwerping, maar het geeft de wil te kennen zich nuttig te maken voor de nationale en menselijke gemeenschap. ”

Uit *Officieel Jaarboek van de Belgische Pers, 1949-1950. Pers, 1931*.

Een nationale perskaart in 1949.

In maart 1945 wordt een delegatie van Brusselse journalisten in Parijs ontvangen door generaal De Gaulle. Bron: 'La Presse', uitgegeven door de Brusselse afdeling van de ABP in 1949.

„Laten wij, journalisten, behoren tot de meest overtuigde en werkzaamste humanisten van deze tijd. Daardoor zal onze taak een glans krijgen, die aan gans het beroep ten goede komt. „

HOSTE, Julius, *Het hedendaagse journalistisme*, in: *Officieel Jaarboek van de Belgische Pers 1955*.

Een van de eerste perskaarten toegekend volgens de wet van 1963, die de titel van beroepsjournalist heeft ingesteld.

„Een meer gespierde inhoud is meer dan wenselijk, met zo weinig mogelijk klaagzangen maar meer beklivende beschouwingen, verhalen over beroepsbelevissen, inzichten, maar ook foutieve gedragingen van journalisten. Over misbruiken van zinloze perskonferenties en semi-publicitaire persreizen, edm. Niet alleen maar 'aanklagen', maar dieper ingaan op oorzaken en gevolgen, kortom dieper graven onder de oppervlakte van de fenomenen. Artikels die ons beroep waardig zijn. Want daarbij nog anekdotisch en lichtvoetig. „

Over de geplande vernieuwing van De Journalist, in de notulen van de directieraad van 3 september 1986.

1945 ▶ In de rangen van de journalisten wordt een 'zuivering' doorgevoerd: 126 leden worden geschrapt, 13 dienen zelf hun ontslag in, anderen worden geschorst of krijgen een blaam. De regering, die de journalisten uit de weerstand wil danken, pikt de draad weer op voor het creëren van een journalistenstatuut en een Orde van Journalisten. Maar op 1 juli 1945 verwerpt de algemene vergadering van de ABP het idee van een Orde, uit vrees voor een mogelijk staatsdirigisme. De politici en de journalistenverenigingen richten zich dan op de bescherming van een professionele titel, maar de gedachtewisselingen daarover worden onderbroken door een crisis in Belgisch Congo.

1948 ▶ Binnen de vereniging wordt een 'permanente deontologische commissie' opgericht, met als opdracht een gezonde journalistieke praktijk te promoten en de wetten en gebruiken van de pers te systematiseren.

1952 ▶ Tweede oprichting van de IFJ, de Internationale Federatie van Journalisten (die ontbonden was tijdens de Tweede Wereldoorlog), tijdens een internationaal congres georganiseerd door de BBP.

1955 ▶ Eerste collectieve conventie getekend door de federatie van Belgische kranten en de BBP. De ABP telt nu ruim 600 leden, onder wie 27 vrouwen.

1963 ▶ Op 30 december is er eindelijk de wet op de bescherming van de titel van beroepsjournalist. Die verzoent de grondwettelijke persvrijheid, die iedereen toelaat in een krant te publiceren, met het 'morele voordeel' dat beroepsjournalisten krijgen door de toekenning van een titel. Voor die laatste is een aantal elementen van het voorgaande project overgenomen en hij omvat nu ook de 'nieuwe' media zoals radio, televisie en persagentschappen met algemene berichtgeving. Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen redactionele en commerciële activiteiten. Om dat alles na te gaan bepaalt de wet dat een Erkenningscommissie en een Beroepscommissie worden opgericht, die journalisten en uitgevers verenigen, zonder politieke inmenging.

1965 ▶ Twee koninklijke besluiten vullen de wet van 1963 aan, waarvan een het beroep regelt van gespecialiseerd journalist verbonden aan tijdschriften.

1971 ▶ Verklaring van de Rechten en Plichten van de Journalist (Charter van München), aanvaard door journalistenvakbonden van de zes landen van de Europese Economische Gemeenschap (EEG). In 1972 neemt de IFJ het charter over.

▶ Op 27 juli wordt het koninklijk besluit gepubliceerd over het aanvullende journalistenpensioen voor loontrekkende beroepsjournalisten.

1975 ▶ Op 15 juli wordt de cao voor weekbladjournalisten getekend.

▶ De BBP creëert een afdeling voor zelfstandige journalisten.

1976 ▶ Oprichting van API (Association de la Presse Internationale), een fusie van de Unie van de Buitenlandse Pers en de Organisatie van Europese Journalisten.

1978 ▶ Fusie van de ABP en de BBP, tot de AVBB (Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België), wat officieel wordt in 1979. Uitgevers en krantendirecteuren verlaten die verenigingen, omdat de belangen van werkgevers en werknemers te zeer uiteenlopen. Er wordt afgestapt van het oude model van "persbaas", een gewone algemene economische logica doet haar intrede.

▶ Nu beginnen ook de discussies over het wetsvoorstel-Van Elewijck over steun aan de pers.

▶ De regering-Tindemans kent de AVBB een subsidie toe, om die toe te laten

huur te betalen in het gebouw van het International Press Center, aan de Karel de Grotelaan in Brussel.

1982 ▶ Opstellen van een algemene Code van Journalistieke Beginselen, aangenomen door de Belgische Vereniging van Dagbladuitgevers (BVDU), de Nationale Federatie van Informatieweekbladen (Febelma) en de AVBB.

1985 ▶ Gedurende het hele jaar viert de AVBB haar 100-jarig bestaan. Er zijn enkele hoogtepunten, zoals de uitgave, in februari, van een speciale postzegel; een academische zitting in Antwerpen, in maart, en een herinneringsbrochure van 56 pagina's; een speciale persprijs op de Memorial Van Damme in augustus; een festival 'De film en de pers' eind oktober; een ontspanningsavond in Leuven en een koninklijk persgala in Brussel in december.

1988 ▶ Oprichting van een deontologische raad binnen de AVBB.

1994 ▶ In maart wordt, op initiatief van senator Lallemand, een nieuwe wet op de auteursrechten aangenomen. De auteurs-journalisten worden op voet van gelijkheid geplaatst met de uitgevers.

1995 ▶ Groot debat in de Senaat tussen journalisten, uitgevers, parlementsleden, magistraten en de minister over de conflictueuze relatie pers-Justitie. Binnen de AVBB wordt een nieuwe Raad voor Deontologie opgericht en, als beroepsinstantie, een College. Alleen journalisten zullen er zitting in hebben.

▶ De AVBB en de VJPP (Vereniging van Journalisten van de Periodieke Pers) richten samen de Journalisten Auteursrechtenmaatschappij JAM op. Auteurs die een journalistieke activiteit verrichten, kunnen er lid van worden door een sociaal aandeel te verwerven. De JAM zal zowel de individuele als de collectieve auteursrechten van de betrokken journalisten beheeren. Ze verdedigt nu het auteursrecht van meer dan de helft van de actieve Belgische journalisten.

1997 ▶ Na een oproep van de AVBB betogen op 5 juni in Brussel 500 journalisten van de dagbladpers tegen de onaantvaardbaar geachte voorwaarden van de uitgevers bij de onderhandelingen over een nieuwe cao.

1998 ▶ Het komt tot een federalisering van de sector, want in het kader van de institutionele hervormingen van het land worden ook de budgetten gecommunautariseerd. Tijdens een algemene vergadering worden twee nieuwe beroepsverenigingen opgericht: de VVJ (Vereniging van Vlaamse Beroepsjournalisten) voor de Nederlandstaligen en de AJP (Association des Journalistes professionnels) voor de Frans- en Duitstaligen. De AVBB blijft bevoegd voor federale materies. Die laatste wordt afwisselend voorgezeten door de voorzitters van de twee regionale vleugels.

2003 ▶ Op 15 juli veroordeelt het Europees Hof voor de Mensenrechten België voor schending van het journalistieke bronnengeheim. Het proces was aangespannen door vier beroepsjournalisten, met steun van de AVBB. Door huiszoekingen bij vijf redacties en op het woonadres van de journalisten pleegde de Belgische justitie inbreuk op het recht op bronnengeheim van de journalisten.

2005 ▶ Op 17 april keurt het federale parlement een wet op de bescherming van het bronnengeheim goed.

2009 ▶ De algemene vergaderingen van de VVJ en de AJP keuren het principe goed om te onderhandelen over een fusie met de VJPP.

▶ De AVBB stapt uit het kapitaal van de JAM.

2010 ▶ De AVBB, AJP, VVJ en JAM kopen in gezamenlijke eigendom een te renoveren industrieel pand aan in de Zennestraat, in Brussel.

In 1985 is de AVBB 100 jaar geworden. Naar aanleiding daarvan brengt De Post een speciale zegel uit.

© bpost

Op 5 juni 1997 trekken enkele honderden dagbladjournalisten door de straten van Brussel, uit protest tegen de arbeidsvoorwaarden die de uitgevers in een cao willen opnemen. Foto Belga / RVB

Voor een uitgebreide geschiedschrijving van de Belgische Persbond kunt u terecht op www.journalist.be onder de knop "125 jaar Persbond".

Bronnen :

- ▶ *Officieel Jaarboek van de Belgische Pers*, uitgegeven door de Algemene Belgische Persbond en de Beroepsvereniging van de Belgische Pers, 1933 en 1955..
- ▶ *Evolution historique des associations professionnelles de journalistes en Belgique*, afstudeerthesis van Alexandre Massart (UCL).
- ▶ "Korte geschiedenis van de AVBB en de journalistiek in België", door Marleen Sluydts et Anke Janssens, VVJ.
- ▶ *Lionel Bertelson, journaliste*, door Stéphane Brabant, 2000, Organisation Mondiale de la Presse Périodique.
- ▶ Tijdschrift *Journalistes* van de AVBB en de AJP.

125 jaar Belgische Persbond, 13 jaar VVJ

Toen de AVBB in 1998 werd gefederaliseerd, sloegen de Belgische journalisten definitief de institutionele weg in die het land al van in 1970 aan het bewandelen was. Bij die communautarisering hebben de vleugelverenigingen VVJ en AJP goed garen gesponnen, maar – eerlijk is eerlijk – het scheiden heeft ook een beetje doen lijden.

Momentopname uit de jongste Algemene Ledenvergadering VVJ (Foto RVdB)

Samen met taal en cultuur vormt de mediabiotoop een van die realiteiten die fundamenteel uit elkaar liggen aan weerskanten van de taalgrens. Vlamingen consumeren Vlaamse nieuwsmedia (en ook wel Nederlandse en Engelstalige); Franstaligen zijn bij uitstek gefocust op Franstalige nieuwsbronnen (en nemen daar in ruime mate ook Franse kanalen bij). De staatshervorming van 1998-1999 heeft die bipolaire mediarealiteit overigens formeel erkend. Zowel het omroepbeleid als het steunbeleid voor de geschreven pers is toen aan de Gemeenschappen overgedragen.

Dat alles noopte ook de AVBB tot aanpassing en flexibiliteit. Door haar federalisering kunnen de vleugelverenigingen VVJ en AJP nu autonoom en veel performanter inspelen op de media-ontwikkelingen in hun eigen taalgebied. Beslissingen en standpunten komen veel sneller tot stand, zonder dat er nog nodeloos communautair overleg of lastige vertalingen aan te pas komen.

Voorbeelden genoeg van hoe de federalisering van de AVBB dingen in beweging heeft gezet. Zo heeft de uitsplitsing van het verenigingsblad *De Journalist / Journalistes* een veel vlottere communicatie met de leden mogelijk gemaakt. Hetzelfde kan gezegd van de verschillende websites en publicaties waarvoor VVJ en AJP vandaag tekenen. Het resultaat is zonder twijfel een grotere 'klantenbinding' met de journalist.

Ook het opvolgen van loon- en arbeidsvoorwaarden gebeurt accurater nu het op communautaire schaal gebeurt. Essentieel is dat de barema's bij Corelio en De Persgroep met elkaar kunnen worden vergeleken, net zoals de werkdruk bij VRT en VTM (wat niet belet dat de sociale situatie in de Franstalige media een meer dan interessant vergelijkingspunt blijft). Vorig jaar nog ondertekenden de VVJ en de VDP (verenigde Vlaamse dagbladuitgevers) samen een protocol om de betalingen aan freelancers te regelen in het licht van de nieuwe fiscaliteit op auteursrechten. Het valt te betwijfelen of zo'n

afspraken even vlot op federaal niveau vorm kunnen krijgen. Ook voor het bewaken van de deontologische beroepsregels biedt het werken op Gemeenschapsniveau zijn voordelen. Al was het maar omdat VVJ en Vlaamse mediadirecties er al in 2002 in slaagden om een Raad voor de Journalistiek op te richten – een model dat zowat acht jaar later navolging kreeg aan Franstalige kant.

Dat de federalisering van de AVBB alléén maar voordelen heeft gebracht, is daarmee niet gezegd. Net zoals de AJP wellicht, kan de VVJ alleen maar vaststellen dat het gras aan de overkant van de taalgrens hier en daar wel degelijk groener is.

Zo blijkt de Franse Gemeenschapsoverheid haar perssteunbeleid actiever en voluntaristischer te hebben ingevuld dan de Vlaamse. Steun wordt daarbij uitdrukkelijk afhankelijk gesteld van het voldoen aan formele voorwaarden die het pluralisme en de kwaliteit van het nieuws bevorderen. Een positief personeelsbeleid bijvoorbeeld, of het beschikbaar maken van degelijke journalisten-cao's. Dat voluntarisme – dat overigens op geen enkele manier inbreuk pleegt op de onafhankelijkheid van redacties – ontbreekt aan Vlaamse zijde.

Freelancefotografen voeren actie tegen te lage tarieven.

Mogelijk staan Franstalige journalisten over het algemeen ook wat meer op hun strepen dan de Vlaamse confraters. Is 'syndicalisme' onder de taalgrens dan toch een minder vies woord? Hoe dan ook onderhandelt de AJP tot vandaag nog steeds met de verenigde dagbladuitgevers over een sectorale cao voor de loontrekkende journalisten. En het verklaart misschien ook waarom er op diverse Franstalige redacties bedrijfsregelingen over auteursrechten bestaan die de journalisten een extra opleveren voor hergebruik van hun werk. Een inkomen dat aan Nederlandstalige kant een beetje *stoeimelings* in de zakken van de uitgevers verdwijnt.

Pol Deltour

Nationaal secretaris VVJ/AVBB

Een opeenvolging van voorzitters

Arthur Goemaere, oprichter van de ABP, in het *Jaarboek van de Belgische Pers* in 1933.

Hij foeterde dat het werk van echte journalisten was verstoord door “*allerlei soorten indringers*” die zich bij evenementen, feesten en ceremoniële gelegenheden opdrongen. Of, om hem te citeren in zijn oproep van oktober 1885 tot de journalisten: “*Ten aanzien van het publiek en van de diverse overheden waarmee we dagelijks contact hebben, zouden wij, waarde confrater, het niet wenselijk vinden ons te verenigen, elkaar te leren kennen en van elkaar te houden, om zodoende beter onze gezamenlijke waardigheid te vrijwaren en onze professionele belangen te verdedigen?*”

Van Georges Lorand tot Antoine Breyne

Van elkaar houden bleek toch een brug te ver, want de voorzittersverkiezing van 1898 werd een machtsstrijd tussen de katholieke en de socialistische pers. **Georges Lorand**, directeur van de socialistische krant *La Réforme* kreeg een meerderheid achter zich, maar de katholieken spartelden heftig tegen. Lorand zag zich een jaar later verplicht af te treden, ten voordele van de katholieke kandidaat **Léon Mallié**.

Een belangrijk moment in de uitwerking van een journalistenstatuut kwam er tijdens het voorzitterschap van **Paul Henen**,

Rechts, Joseph Demarteau, herkenbaar aan zijn lange baard. (Belga)

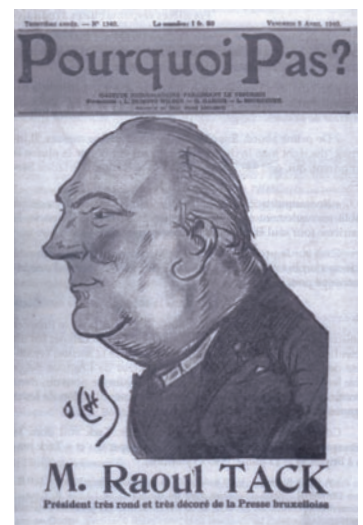
Het is onbegonnen werk hier alle voorzitters te vermelden die de AVBB ooit heeft gehad. Enkel en enkele hebben toch meer dan anderen hun stempel gedrukt op de geschiedenis van de vereniging.

De oprichter van de ABP was **Arthur Goemaere**, hoofdredacteur van *Précurseur*. Bij het einde van de Wereldtentoonstelling in Antwerpen van 1885 – waar hij voorzitter was van het internationaal perscomité – ontwikkelde hij het idee een permanente journalistenvereniging te creëren.

voormalig directeur van *Flandre libérale*, bestuurder en medewerker van *La Meuse* en *La Lanterne*. In 1937 begon hij met krantendirecteuren te onderhandelen over het materiële statuut van journalisten, maar ook over het uitwerken van een Orde van Journalisten.

Na de oorlog, onder het voorzitterschap van **Joseph Demarteau**, werd het project van een Orde in 1945 verworpen en ging men zich veeleer richten op de bescherming van de titel van beroepsjournalist.

Laten we ook **Raoul Tack** niet vergeten, journalist bij *La Dernière Heure*, weerstander en gevangene van de Duitsers, voormalig senator ook – die in 1948 tot voorzitter van de ABP werd verkozen en zich bekommerde om het beroep van journalist in zijn diverse facetten. Hij stelde de oprichting voor van een bibliotheek voor journalisten, wat de Brusselse afdeling goedkeurde in 1940. Die taak werd tot een goed einde gebracht door een andere talentrijke journalist,

Raoul Tack op de cover van *Pourquoi Pas?* in 1940.

Lionel Bertelson, die zijn naam gaf aan die bibliotheek. Die kende overigens een chaotisch lot: ze werd een tijd ondergebracht bij het Gemeentekrediet, om uiteindelijk te worden verdeeld over de VUB en de ULB.

Tack sprak ook van het uitsluiten van “*de talloze parasieten die zich de titel van journalist toe-eigenden om aan hun ijdelheid te voldoen en aanvullende inkomsten te creëren, ten koste van echte beroepsjournalisten.*”

De regeringsbeslissing om uiteindelijk een titel van beroepsjournalist toe te kennen, hebben we te danken aan voorzitter

Antoine Breyne (*De Nieuwe Gids*), die nogal wat invloed had bij eerste minister Theo Lefèvre en minister van Buitenlandse Zaken Paul-Henry Spaak. Op 28 juni 1962 diende minister van Justitie Piet Vermeylen een wetsontwerp in over de “erkenning en bescherming van de titel van beroepsjournalist”. Het wetsontwerp werd goedgekeurd op 30 december 1963.

Het idee om een erkenningscommissie op te richten,

Antoine Breyne (Belga)

paritair samengesteld uit journalisten en uitgevers om een politieke inmenging in de erkenning van beroepsjournalisten te voorkomen, kwam van Léon Duwaerts, die toen algemeen secretaris was van de ABP.

Een krachtige nationale vakbond

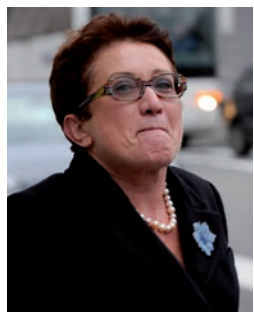
Frans Van Erps (*De Nieuwe Gids*, *Spectator*) was voorzitter van de BBP (Beroepsvereniging van de Belgische Pers) en leidde de fusie met de ABP in 1978 in goede banen. Hieruit ontstond de AVBB, met als eerste voorzitter **Francis Unwin**, journalist bij *Le Soir*.

In 1984 werd **Mia Doornaert** (*De Standaard*) de eerste vrouwelijke voorzitter van de AVBB. Ze kreeg er meteen belangrijke dossiers op haar bord: het bronnengeheim, het verbreken van het monopolie van de BRT, het wetsvoorstel Smet-Suykerbuyk dat de pers wilde verbieden namen te noemen van beschuldigen en het project voor een nationale Persraad. In 1985 viel bovendien het honderdjarig bestaan van de vereniging te vieren, die toen 1.700 leden telde.

In het manifest van de honderdste verjaardag schrijft het dagelijks bestuur van de AVBB: "Dit beroep blijft, zoals het al honderd jaar het geval is, wat onze Britse collega's zo beeldrijk noemen: het vrijelijk zoeken van informatie en die eerlijk aanbieden. Daarvoor zijn beroepsmensen nodig en moet elke redactie over voldoende professionele journalisten beschikken, met voldoende tijd en middelen om goed werk te leveren." Die oproep werd met name gericht tot de nieuwe media. Vijfentwintig jaar later is de boodschap nog even actueel.

Marcel Bauwens, journalist bij *Le Soir* en een van de auteurs van de brochure "Beknopt vademecum van de gerechtelijke pers", ligt aan de basis van de eerste Deontologische Raad, in 1989. Op een algemene vergadering in oktober 1989 kondigde hij de oprichting aan van een vereniging voor auteursrechten en van een drukkingsgroep voor de inning van reproductierechten. Tijdens diezelfde vergadering werd het principe goedgekeurd om te

Van boven naar onder: Frans Van Erps, Francis Unwin, Mia Doornaert en Marcel Bauwens. (Belga)

evolueren van een journalistenvereniging naar een krachtige nationale vakbond.

Onder zijn voorzitterschap werden ook de statuten van de AVBB gewijzigd en werden, in april 1991, twee taalgroepen opgezet, in een nog altijd unitaire vereniging.

De volgende voorzitter, vanaf oktober 1991, werd **Piet De Busschere** (*Financieel Economische Tijd*). Hij werd geconfronteerd met het opzeggen van de nationale cao voor dagblad-journalisten door de uitgevers. De tandem Piet De Busschere-Marie-Claire Bourdoux (ondervoorzitter) onderhandelde ook over het delicate dossier van de steun aan de pers. Die steun werd toegekend aan de Vlaamse media vanaf 23 juni 1993. Ondertussen was in september 1992 een nieuwe Franstalige nationaal secretaris, Martine Simonis, in dienst gekomen van de vereniging.

Begin 1994 werd een nieuwe cao ondertekend. Tegelijkertijd steeg de spanning tussen pers en Justitie. Een werkgroep van de AVBB boog zich over die problemen en over de oprichting van een Deontologische Raad.

Philippe Leruth (*L'Avenir*), tot voorzitter verkozen in februari 1995, hechtte veel belang aan een goede verhouding tussen pers en justitie. Dat leidde tot een verzoening tussen magistraten, minister, parlementsleden en de perssector tijdens een grote bijeenkomst in de Senaat, in december 1995. Philippe Leruth werd in mei 1997 wel geconfronteerd met een nieuwe verbreking van de onderhandelingen tussen AVBB en de uitgevers over de dagblad-cao, vanwege onaanvaardbare barmavoortwaarden.

Philippe Leruth en Piet De Busschere. (Belga)

In februari 1998 werd een scheiding doorgevoerd tussen Franstaligen en Nederlandstaligen, met de oprichting van de VVJ en de AJP, onder de federale koepel AVBB. Leruth is dus de laatste voorzitter geweest van een unitaire AVBB. Tegelijk was hij ook de eerste voorzitter van de AJP en eerste co-voorzitter van de AVBB, samen met **Luc Standaert** (*Het Belang van Limburg*), die de VVJ en de AVBB van 1999 tot 2003 heeft geleid. Luc lag tevens mee aan de grondslag van de JAM en de Raad voor de Journalistiek. Eind 1998 was ook Pol Deltour de AVBB en de VVJ komen versterken als nationaal secretaris. In november/december 1999 verschijnt het laatste nummer van het gezamenlijke tijdschrift *Journalistes/De Journalist*. Vervolgens kwam het roer van de AVBB in handen van **Marc Van de Looverbosch** en **Marc Chamut**.

Die laatste is tijdens de algemene vergadering van 2011 opgevolgd door **François Ryckmans**. Daarmee is de leiding van de AVBB nu in handen van twee openbare radio-omroepjournalisten.

G. L.

Brussels Pershuis vaak verhuisd

De pas verenigde journalisten en persdirecteuren werden zich al vrij snel bewust van de noodzaak over een ruimte te beschikken om samen te komen. Ze zouden daar tevens de kantoren van de bijstandskassen kunnen vestigen, biljart spelen en op een comfortabele manier een glaasje drinken. Maar alleen een beroepsvereniging had de juridische bevoegdheid om onroerend goed te kopen. Daarom werd in 1914 door enkele Brusselse journalisten de Beroepsvereniging van de Belgische Pers (BBP) opgericht. De Eerste Wereldoorlog vertraagde het plan voor de oprichting van een Pershuis. Op het einde van de vijandelijkheden slaagde de BBP erin het Duitse huurcontract van de Deutsche Club over te nemen. Die bevond zich op de eerste verdieping van **het appartement Vanderborcht Frères aan de Schildknaapstraat**.

De club beschikte over een biljarttafel, een vleugelpiano en bijzonder gerieflijk meubilair. Banketten, recepties en ontvangsten van buitenlandse collega's maakten er een druk bezochte plek van. Zeker omdat de beperking op het gebruik van alcohol, opgelegd door de recente wet-Vandervelde, niet van toepassing was in een privéclub.

In 1920 bood het Pershuis onderdak aan tien verenigingen: de BBP, de ABP en zijn Brusselse afdeling, het Consortium van Dagbladdirecteuren, de Mutualiteitsvereniging van de Belgische Pers, het Vakverbond van de Informatiepers, het verbond van de socialistische journalisten, de Bond van de Katholieke Journalisten en die van de liberale journalisten. Twee jaar later kwamen daar nog de Federatie van de Provinciale Dagbladdirecteuren en de Beroepsunie der Sportjournalisten bij, evenals het Instituut voor Journalisten. In 1926 was het Consortium van Dagbladdirecteuren er niet meer, maar wel de Unie van de Economische en Financiële Dagbladers.

Residence Palace, 1930

Maar de huur werd te duur voor de BBP, die in 1930 besloot met haar hele hebben en houden in te trekken in de splinternieuwe Residence Palace van architect Michel Polak. Het was het eerste grote appartementsgebouw in Brussel in ge-

Illustratie Regie der Gebouwen

dwongen mede-eigendom, een vernieuwend concept in een moderne en prachtige architectuur. Het appartementsgebouw lag echter te ver van het centrum en de bezoekersaantallen daalden drastisch. Daarom werd het Pershuis drie jaar later verplaatst naar het mooie herenhuis van de baronnen Hamoir aan de Markiesstraat, vlakbij het voorplein van de Sint-Michiels- en Sint-Goedelekathedraal.

Een zwaard van Damocles hing boven dit Pershuis: de geplande spoorwegverbinding tussen het Noord- en het Zuidstation. Het herenhuis was schitterend ingericht, kende een grote toeloop en bood onderdak aan een tiental verenigingen: nog steeds de BBP, de ABP met zijn Brusselse afdeling en de Mutualiteitsvereniging van de Belgische Pers, maar ook de Pensioenkas van de ABP, de Verzekering van de Dagbladers (een ziekteverzekering), de Toekomst van de Journalist (pensioenen), Hulp aan de Journalist (kas voor bijstand en leningen), het Instituut voor Journalisten en de Vereniging van de Buitenlandse Pers in België.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog stond het Pershuis voornamelijk in functie van hulp aan journalisten in nood, want er was besloten vanaf 5 september 1940 en zolang de bezetting duurde alle nationale journalistieke activiteit te staken. Het hulpsysteem werd door collaborerende journalisten verklikt, maar de verantwoordelijken voor de solidariteitsacties konden vluchten en de afdeling Brussel verschool zich in een clandestien lokaal aan de **Grétrystraat**, dat door de stad Brussel ter beschikking was gesteld.

Van Korte Boterstraat tot IPC

In 1945 vertrok het Pershuis uit het Hôtel Hamoir, dat afgebroken zou worden voor de spoorwegverbinding. Er werd voorlopig verhuisd naar de **Guldenhoofdstraat**, in de buurt van het stadhuis. De plannen om zich in het nieuwe centrale station te vestigen mislukten, want de noodzakelijke werken voor de Wereldtentoonstelling van 1958 in Brussel waren al in aantocht. De regering en de NMBS stelden vervolgens twee oude huizen voor aan de **Korte Boterstraat**, waarvan één een uitgang had aan de Grasmarkt. De nieuwe zetel van het Pershuis werd ingehuldigd door koning Boudewijn, op 4 juni 1956. De gebouwen boden in 1966 onderdak aan niet minder dan 27 persverenigingen: tien beroepsverenigingen, twaalf gespecialiseerde en vijf politieke verenigingen.

In 1974 wilde de regering de rol van Brussel als zetel van de Europese instellingen bevestigen en op een waardige wijze de talrijke buitenlandse journalisten ontvangen die aangetrokken waren tot dit nieuwe machtscentrum.

De twee huizen Korte Boterstraat (n°4-6) zijn nu in handen van Waalse Gewest. Foto AJP

Foto AJP

De minister van Buitenlandse Zaken wenste de oprichting van een groot internationaal perscentrum (**International Press Center, IPC**), aan de **Karel de Grotelaan** nummer 1, in de schaduw van het Berlaymontgebouw, het centrum van de Europese Gemeenschap.

In dit nieuwe gebouw, dat aan een grote verzekeringsmaatschappij toebehoorde, vestigden zich buitenlandse persagentschappen, de Brusselse kantoren van verschillende Belgische en buitenlandse kranten en radio- en televisieomroepen. Het agentschap Belga nam er een hele verdieping in beslag. Maar omdat er nog lege lokalen overbleven, drong de regering aan en bood ze een subsidie aan opdat de Belgische verenigingen de Korte Boterstraat zouden verlaten en zich op de eerste verdieping van het IPC zouden vestigen. Dat gebeurde in 1974, tot grote spijt van vele journalisten die de gemoedelijke sfeer van het oude Pershuis misten.

Intussen fuseerden in 1978 de ABP en de BBP tot de AVBB – een fusie die officieel werd in 1979. En terwijl het aura van het Brusselse Pershuis verminderde, ontstonden er elders in het land andere Pershuizen: dat van Luik in 1976, in Bergen in 1980, in Antwerpen in 1987 en in Charleroi in 2000.

Van Steenkoolkaai naar Residence Palace

Omdat de huur en de bijkomende kosten van het IPC echter te hoog werden in verhouding tot de bescheiden middelen van de AVBB, werd in 1994 besloten naar de **Steenkoolkaai 9b** te verhuizen.

Op dat moment huisden daar behalve de AVBB ook de Erkenningscommissie, het Instituut voor Journalisten, de Belgische Foto- en Filmpers en de Toekomst van de Journalist.

Steenkoolkaai 9b is nu een informatiecentrum voor jongeren geworden. Foto AJP

Als overtuigde Europeaan koesterde evenwel ook premier Guy Verhofstadt de droom van een Internationaal Perscentrum in de Europese wijk. Hij drong er dan ook fel op aan dat ook de AVBB zich daar zou vestigen. Na lange onderhandelingen, gezien de zeer hoge huurprijs, werd een

akkoord bereikt. En zo kwamen de journalisten in maart 2002 opnieuw terecht in de lokalen van de **Residence Palace**, die ze hadden verlaten in 1933. Gerenoveerd en omgebouwd tot een kantoren- en vergaderzalencomplex met restaurant, werd het niet langer als verafgelegen beschouwd, zoals het geval was in de jaren '30.

Eigenaars!

Langzaam groeide het idee om een nieuw Pershuis op te richten, maar nu volledig in eigendom van de journalistenverenigingen. Een financiële constructie werd mogelijk gemaakt dankzij het kapitaal van de Journalisten Auteursrechtenmaatschappij (JAM), die haar eigen huis heeft verkocht, een herenhuis dat door de grote prijsstijgingen op de onroerendgoedmarkt aardig wat opbracht. Op die manier kon in 2010 een oud industrieel gebouw in het centrum van Brussel worden aangekocht, voor de helft voor rekening van de JAM en voor de andere helft voor die van de VVJ en AJP.

Het gebouw, dat uit 1920 dateert, bevindt zich aan de **Zennestraat nummer 21**. Eerder bevonden zich daar een taverne en een bedrijf voor onderhoud van industriële machines. Het nieuwe Pershuis, met zijn mooie voorgevel en zijn art deco inkom (die gerestaureerd zullen worden), zijn vier verdiepingen en zijn 1250 vierkante meter, zal de deuren openen in 2012. Behalve voor de verenigingen die mede-eigenaar zijn, zal er ook plaats zijn voor het Instituut voor Journalisten, de Erkenningscommissie, meerdere vergaderzalen en een aanpasbaar auditorium met 85 plaatsen. Vanuit architecturaal oogpunt wordt het een renovatie die het industriële karakter van de ruimte intact laat en er moderne materialen en een moderne inrichting aan toevoegt. Het pand wordt milieuvriendelijk en energiezuinig. En als er journalisten zouden verdwalen in deze populaire wijk in volle ontwikkeling, dan kan de industriële schoorsteen van rode baksteen, die aan het gebouw grenst, altijd als herkenningspunt dienen.

Foto Regie der Gebouwen

Foto Lieven Van Assche

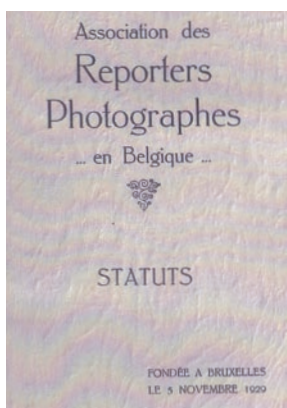
G. L.

Bronnen :

► Lionel Bertelson, journaliste, van Stephane Brabant.
En verschillende nummers van het tijdschrift *Journalistes*.

De beeldjournalisten

De fotojournalistiek neemt pas echt een hoge vlucht in Europa vanaf Wereldoorlog I, een halve eeuw nadat de fotografie haar intrede in de pers had gedaan. In België, net als elders, gaan de kranten

De eerste statuten van de Vereniging van Fotoreporters in België, gedateerd op 5 november 1929.

vanaf de jaren '20 een beroep doen op de diensten van 'fotoreporters'. Dat zou een exclusief mannelijke aangelegenheid zijn geweest, ware het niet dat Germaine Van Parys, een jongedame met een gestaald karakter, had beslist zich ook in de nieuwe stiel te gooien. Vanaf 1922 bij *Le Soir*, vervolgens tien jaar bij *La Meuse* en ten slotte in haar eigen agentschap, dat ze opricht in 1952.

Samen met enkele collega's lanceert Germaine Van Parys in 1926 het idee om de persfotografen bijeen te brengen in een vereniging. In 1929 worden de statuten van de **Vereniging van Fotoreporters** in België opgesteld, met zeven artikels. Om lid te worden "moet het beroep van fotoreporter door de kandidaat al minstens twee jaar zijn uitgeoefend en dat beroep moet zijn hoofdbezigheid zijn". En de leden mogen "hun beroep niet commercialiseren", preciseert de tekst. Hiermee anticipeert hij op de voorwaarden voor de toekenning van een perskaart door de Franse wet van 1935 en de Belgische wet van 1963.

Paul Polinet wordt de voorzitter en Germaine Van Parys de ondervoorzitter. De nieuwe vereniging gaat van start op een moment dat een hevige concurrentie woedt onder agentschappen en collega's. Ze zal zich dan ook vooral richten op het kalmeren van de ruzies, het verdedigen van het beroep tegen de monopolistische neigingen van het agentschap Belga en het vormen van pools. Ook het exploiteren van het werk van fotojournalisten is een van de bekommernissen. In 1932 zullen Germaine Van Parys en Victor Hennebert – op dat moment voorzitter – in België een eerste tentoonstelling van persfoto's opzetten. Die wordt door de vorst en vorstin bezocht.

Nog in 1932 wordt een **Beroepsvereniging van Cinemareporters van België** opgericht. De actualiteit wordt dan nog in bioscoopzalen geprojecteerd, pas twee decennia later zou de televisie hier te lande worden geïntroduceerd. Na de Tweede Wereldoorlog verandert de vereniging haar naam in **Vereniging van de Belgische Filmpers**. Voorzitter André Cauvin beschrijft, in 1955, het vak van 'actualiteitscameraman' als volgt: "Hij moet ogenblikkelijk de scènes schieten, want hij heeft noch de gelegenheid noch de tijd om het nog eens over te doen. Terug in het laboratorium moet

hij een dope sheet overhandigen, een soort snel geschetst kladje van de feiten die hij heeft gefilmd en van hun sequentie (...) Het laboratorium ontwikkelt en maakt een werkkopie die de monteurs onverschrokken gaan bewerken. De commentator van zijn kant zal zijn tekst voorbereiden, die precies zal zijn, beknopt en die samenloopt met de beelden. Een andere technicus zal de muzikale begeleiding verzorgen."

Ook bij de fotografen zijn de materiële eisen hoog. "Het was de tijd van de glazen platen van 9 bij 12 van de Gaumont-toestellen", herinnert zich Odette Derèze, petekind van Germaine Van Parys en zelf ook fotojournaliste. "Vervolgens zijn we overgeschakeld op soepele platen en daarna op films met 36 opnamen, die mijn meter streng beoordeelde, want ze vond dat wij, de jongeren, niet meer keken wat we deden. 'In mijn tijd', zei ze, 'maakten we zes platen voor een reportage en elk ervan moest perfect zijn.'"

Tijdens de algemene vergadering van 3 februari 1978 wordt de toenmalige **Algemene Vereniging van Fotoreporters van de Belgische Pers** een vzw en verandert haar naam nogmaals, nu in **Belgische Vereniging van Fotojournalisten** (BVFJ).

Een meer dan ooit kwetsbaar beroep

Pas op 4 december 1981 zullen fotografen, cameramen en geluidstechnici zich groeperen in een nieuwe **Algemene Vereniging van de Foto- en Filmpers van België**. Ze telt dan 450 leden. In het jaar 2000 wordt ze opgesplitst in twee taalgewelgen: **VVB** (**Vlaamse Vereniging van Beeldjournalisten**) en **PPF** (**Presse Photographique et Filmée**). Bij de VVB heeft Lieven Van Assche het heft nu in handen genomen. Onder voorzitterschap van Alain Dewez wordt de Franstalige vleugel in 2010 een afdeling van de AJP.

Het beroep van fotojournalist, fragieler dan ooit, beleeft een nooit eerder meegemaakte omwenteling. Dat maakt de rol van hen die vandaag deze ontwikkelingen begeleiden des te essentiëler.

J.-F. Dt

Fotojournalisten voor het station bij het kasteel van Laken in Brussel, in 1924. Foto Georges Champroux / Sofam

Opkomen voor het journalistieke belang dient de kwaliteit van het nieuws

Pol Deltour en Martine Simonis

Nationaal secretarissen AVBB/AGJPB

2011 is het jaar van de jubilea wel. Behalve de AVBB met haar 125ste verjaardag en de Belgische Beeldpers met haar 85 jaar, is ook de personal computer aan het feest. Hij bestaat intussen dertig jaar.

De pc, en alles wat daar later aan elektronica en telematica is bij gekomen, heeft de maatschappelijke positie en de werksituatie van journalisten ingrijpend veranderd. Op de redacties zijn allerlei nieuwe productietechnieken ingevoerd, er zijn pakken

nieuwsmedia en journalisten bijgekomen, het nieuws is veel mondialer geworden, de verwerking van de actualiteit gebeurt ook ontegenwoordig veel sneller dan vroeger.

En toch doet dat niets af aan de maatschappelijke realiteit en noodzaak van de journalistiek. Mensen zullen te allen tijde behoefte hebben aan betrouwbare boodschappers van actualiteit. Het 125-jarige jubileum van onze Persbond is dan ook allerminst het laatste.

Maar de uitdagingen zijn vandaag wel immens. Zo is het meer dan vroeger zaak om 'echte' journalisten te onderscheiden van anderen. Daarmee bedoelen we dan journalisten die professioneel en onafhankelijk de actualiteit verslaan voor een breed publiek.

Door de technologische revolutie zijn er nooit zoveel kapers op de kust geweest – burgerjournalisten, communicatieprofessionals – en dat verantwoordt meer dan ooit dat voorrang wordt gegeven aan de publieksgerichte en professionele journalist.

Niet dat we het warm water moeten uitvinden. Uiteindelijk heeft ons land in 1963 al een puik systeem opgezet dat iedereen weliswaar toelaat om journalistiek actief te zijn, maar niettemin beroepsjournalisten formeel erkent en hen faciliteiten verleent. Die voorrang wordt geformaliseerd in een officiële perskaart,

Martine Simonis en Pol Deltour, nationaal secretarissen AVBB/AGJPB. (Foto PYT)

die als *laisser-passer* fungeert bij overheden en andere instanties. Dat systeem moeten we vooral behouden en zelfs nog performanter maken.

Ondertussen blijft journalistiek een veeleisende job. Sinds enkele decennia werken nieuwsmedia in een uitgesproken commerciële omgeving, en zijn ze niet langer immuun voor markten concurrentiegedreven rentabiliteitsseisen waaraan elk privaat bedrijf onderworpen is. De toevloed van nieuwe en snelle commu-

nicatietechnologie heeft het werken wel deels makkelijker, maar tegelijk ook weer drukker en belastender gemaakt.

Het gevolg is dat meer en meer journalisten klagen over te hoge werkdruk en onrealistische of ronduit immorele eisen van hogerhand. Nogal wat jonge journalisten stappen dezer dagen snel en ontgoocheld uit de stiel. Het fenomeen *burn-out* is tegenwoordig allerminst onbekend in onze beroepskringen en treft er alle generaties. Zeker wanneer – zoals met name voor de freelancejournalisten – de vergoeding dan ook nog eens ondermaats blijkt, zonder perspectief op beterschap.

Een sterke beroepsvereniging

Het verantwoordt allemaal het bestaan van een sterke beroepsvereniging, die met hand en tand blijft opkomen voor goede arbeidsvoorwaarden voor de (beroeps)journalist. De huidige bestuursploegen en secretariaten van AVBB, VVJ en AJP tekenen alleszins voor dit engagement. Niet vanuit een corporatistische reflex en blind gefocust op het journalistieke belang. Maar ook en nog meer omdat de kwaliteit van het nieuws gediend is met goede journalistieke werkomstandigheden.